BUTLLETI DELS MESTRES

PUBLICACIÓ PEDAGÒGICA DEL CONSELL DE CULTURA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA. — SURT CADA QUINZE DIES

Barcelona, 15 de desembre de 1931. - Núm. 58. - Any III. - Segona època

SUMARI: Col·laboració. — PEDAGOGIA: Un altre ús del llibre (Eladi Homs). — L'ensenyament del català. Ortografia. Us del guionet (Pompeu Fabra). Nota. — VIDA ESCOLAR: Consciència infantil afeixugada [Notes del meu diari íntim] (M. Suñer Garrote). — Gràfiques col·lectives (Maria Baldó de Torres). — LLIBRES: Vol de nuit, per Antonie de Saint-Exuperi (C.). — Lliçons de Gramàtica Catalana, per Emili Vallès (H). — REVISTES: La dramàtica a l'escola, per A. S. (Progressive Education). — NOTÍCIES BREUS: De la Generalitat de Catalunya, de l'Ajuntament de Barcelona, de la Universitat de Barcelona, de l'Institut d'Estudis Catalans, d'Altres institucions, etc.

COL·LABORACIÓ

Proposàvem, en l'editorial anterior, el frec amb la collectivitat humana com a antídot més segur contra el perill de l'extravagància. Però la nostra fórmula tenia l'inconvenient d'ésser només preventiva i no n'hi ha prou. No n'hi ha prou de no dissentir, de no dissonar, d'ésser pastós a les correnties generals per dir que una missió en la vida ha estat complerta. Cal també esforçar-se per anar endavant, no deixant-se dur únicament, sinó estirant i fent avançar tant com donin les forces de cadascú. La finalitat a perseguir, presenta, doncs, una doble exigència que, segons com, semblaria contradictòria. Cal crear, cal produir coses noves, inèdites; però cal produir dins un encaix, dins un benentès que salvi de l'extravagància i asseguri els valors veritables que són només els susceptibles de caure en les fórmules consagrades per a l'intercanvi humà.

El remei complet que cercaríem s'hauria de trobar, doncs, en el mot collaboració.

La significació i el valor d'aquesta paraula són coses en les quals no cal insistir. Tothom és capaç d'elucubrar-hi fins a l'infinit, però hi ha un aspecte de l'esperit de collaboració que ens semblaria una mica menys conegut i sobre el qual ens plauria de fer algun comentari. Nosaltres en diríem esferes o, si voleu, graus de la collaboració.

Que es produeixi la collaboració en aquelles activitats materials en les quals la necessitat s'imposa i l'instint dóna l'orientació, no és cap cosa estranya. Que dos homes en trobar una gran pedra al mig d'un camí, collaborin perquè un de sol no és capaç de somoure-la, sembla la cosa més natural del món. Aquesta mena de collaboració necessària i instintiva potser no deixaríem de descobrir-la enlloc; però quan es surt de l'esfera quotidiana del què menjarem o del què vestirem i la collaboració s'ha de produir en esferes menys immediates i més desinteressades, llavors és quan podríem dir que el grau de collaboració està en proporció directa del grau de civilització.

Així nosaltres gosaríem afirmar que la collaboració en l'esfera científica

és, entre nosaltres, gairebé inèdita, encara que vulguem salvar, com en tot, les honrosíssimes excepcions que sempre es donen.

Comencem per no tenir collectivitat científica organitzada, i per tant, comencem per ésser incapaços del diàleg científic. Tots monologuem. I tots monologuem per la senzilla raó que científicament no ens escoltem ni ens sentim els uns als altres. I si tots monologuem, tots som, científicament parlant, una mica extravagants. I ho som d'una manera gairebé irremeiable mentre no s'estableixi la collectivitat científica, i amb ella el diàleg i amb el diàleg la possibilitat de collaboració.

Però si volem posar remei a aquest fenomen de retardament collectiu, per on començarem? Començarem per crear la collectivitat científica per tal que vingui després l'esperit de collaboració o viceversa? En aquesta mena de cercles viciosos del tipus del de l'ou i la gallina, l'errada consisteix a considerar que els cercles puguin tenir extrems. Per la mateixa cosa que són cercles, no tenen extrems, sinó totalitats. S'han d'envestir necessàriament de conjunt bloquejant-los per totes bandes.

Amb tot, en el cas que ens ocupa, per la mateixa cosa que el problema té un substrat moral molt i molt important, un reforç de l'esperit de collaboració, que és també esperit de generositat i altruisme, el creuríem de primeríssima necessitat.

P E D A G O G I A

UN ALTRE ÚS DEL LLIBRE

Closa en aquestes pàgines l'enquesta sobre l'organització de biblioteques escolars, serà oportú de parlar, com en un apèndix, d'un altre ús tan interessant com poc generalitzat del llibre de lectura. Llegir silenciosament un llibre per a un mateix és la cosa que es fa ordinàriament en les biblioteques i fora d'elles. Donar lectura correcta a un llibre en alta veu en benefici d'altres que escolten és un recurs que molts mestres solen emprar amb els seus deixebles, especialment tractant-se de rondalles i novelletes. Però pocs són els qui reuneixen els dos procediments de lectura en un de sol, consistent a llegir amb art, en veu alta, un llibre a un grup d'oients els quals alhora són lectors silenciosos que amb els ulls van llegint individualment en sengles exemplars del mateix llibre.

De la bondat d'aquest procediment mixt, no gens corrent, en puc respondre per haver-lo emprat un bon nombre de vegades, sempre amb resultats completament satisfactoris. Nois d'edats variants que eren incapaços de llegir per ells sols una pàgina sencera del "Quixot", per exemple, han seguit i escoltat amb atenció absoluta la lectura d'un capítol de l'obra, i encara en acabar demanaven la prossecució amb el següent; i en dies successius continuàvem la lectura en igual forma fins a deixar llesta l'obra. El mateix podria dir referint-me a les "Vides" de Plutarc, a volums d'història de l'art, a novelles històriques com "Fabiola", etc. Novelles una mica entenimentades, com "L'illa misteriosa" i "Dos anys de vacances", de Juli Verne, els resulten als nois una pura delícia llegides així, especialment si se'ls permet de fer preguntes i demanar aclariments.

El procediment és senzillíssim, però no es troba pas a l'abast de tothom. Jo me n'he servit en lliçons particulars de pocs deixebles en què l'adquisició per a cadascun d'ells d'un exemplar del llibre a llegir no era problema. Per a estendre'l a les es-

coles caldria una organització especial que el fes possible. Haurien d'establir-se en un dipòsit central *stocks* de tot llibre a llegir, en nombre de trenta o quaranta exemplars, acomboiats en caixetes exprofesses per a poder circular sense malmetre's. Dedicant mitja hora diària a aquesta lectura escoltada, en un mes s'ha llegit un volum d'unes dues centes pàgines. Això faria nou o deu llibres diferents a llegir per curs. Els nois de deu escoles restarien servits amb deu colleccions, que es trobarien totes constantment en ús. Posant que cada *stock* consti de quaranta volums i que cada volum, sòlidament relligat, valgui per terme mig quatre pessetes, són 160 pessetes per *stock* i 1.600 pessetes per a tots els deu. Afegimhi 200 pessetes per a les caixetes i resulta que amb menys de 2.000 pessetes es té muntada l'organització per a un curs. És una idea que brindo al Patronat Escolar de Barcelona.

Diguem que també es presta a ésser realitzada avantatjosament per un consorci de mestres veïns, d'una comarca o d'un partit judicial. És una d'aquelles iniciatives agraïdes que pot donar lloc a la formació d'un organisme escolar semiautònom en cada escola i al qual potser seria escaient de batejar amb el nom de "Cercle de Lectura". A romandre mitja hora més cada dia a l'escola, en havent plegat, per a llegir llibres interessants, de pur plaer, tots els nois s'hi avindrien. Un càlcul: quaranta nois que contribueixin deu cèntims setmanals durant les deu setmanes del curs reuneixen 40 pessetes. Si es tracta de deu escoles, són 400 pessetes. En menys de cinc anys restaria amortitzada la despesa inicial. Vull creure que si els mestres es decidien a implantar en llurs escoles aquests "Cercles de Lectura" i, en representació de grups associats de deu d'ells, es dirigien a la Generalitat en demanda d'ajut, els serien concedits els deu primers *stocks* de volums per a impulsar la nova institució. (Això si el Consell de Cultura no s'apropiava la idea i fixava els llibres de la literatura universal que han d'haver llegit els infants de Catalunya, per a editar-los d'acord amb alguna empresa.) Si es podia prescindir de l'esforç inicial, el recapte per quotes dels associats serviria per a successives adquisicions. També podem collocar-nos en un pla d'una major modèstia: que els llibres a llegir en un curs siguin només cinc i que cada dos nois, asseguts de costat, llegeixin en un mateix volum, ço que reduiria els *stocks* a vint exemplars. En aquest cas les quotes d'un curs amortitzarien la despesa. (Cal pensar, però, en el transport.)

Em direu que semblant procediment de llegir no és cap novetat, que diàriament és emprat pels nois i noies de totes les escoles en l'hora dita de lectura: un noi o noia llegeix i els altres segueixen el lector amb els ulls posats a la pàgina del respectiu llibre individual. Hi ha un detall essencial que estableix la diferència: aquests nois són uns aprenents que lluiten per vèncer les dificultats fonètiques de la lectura i, és clar, llegeixen defectuosament, sense expressió. Una altra causa que fa llur lectura poc natural és el desconeixement de la significació de molts mots que llegeixen. Mentre que en la combinació proposada per mi, el qui llegeix en veu alta és un mestre en l'art de llegir, un declamador, un mig actor, i la seva interpretació verbal fa l'efecte d'un veritable llenguatge vivent. És aquesta qualitat artística precisament, que la lectura mal digerida dels nois no té ni pot tenir, allò que dóna atractiu a semblant exercici; sempre que la matèria, per la seva qualitat, no desdigui. El to, l'expressió, la manera de jugar la frase, és cosa essencial en la lectura articulada.

Oblidem massa que el llibre és un artifici — un magnífic artifici, — en certa manera contra natura. Fa relativament poc que la humanitat sap de llegir i, d'una manera generalitzada, només de Gutenberg ençà. Anteriorment, i durant molts milenis, la paraula fou un fet viu únicament, un clar fenomen sonor. La raça no coneixia pas altra experiència amb el verb, que és fonamentalment un mitjà vibrant de relació, un instrument de sociabilitat que dringa en l'aire de l'ambient. El llibre és la paraula adormida, momentàniament paralitzada, a la qual és precís que un lector competent presti la seva veu i el seu art de dicció per tal que sigui reintegrada novament, per un breu instant, a la vida quasi natural. Mentre som aprenents de lector llegim amb pena i no assaborim com podríem l'obra d'art que és un bon llibre. Són pocs, relativament, els qui arriben a la fi d'aquest aprenentage i que, per a llur propi gaudi i per al dels qui els escolten, poden ésser proclamats mestrés. Malauradament és un art, el de la lectura sonora, que ni s'ensenya ni es practica després d'haver-ne après a l'escola només que els rudiments.

L'amor al llibre, tan migrat entre nosaltres, està en relació directa de la facilitat i plenitud amb què s'efectua la lectura. L'ensenyament d'aquesta no hauria de donar-se per acabat fins que, a còpia de pràctica adequada a llegir i sentir llegir, només llegint amb els ulls un text se'l sent cantar. Aleshores la gent llegiria molt més, puix que, essent la lectura com un eco de la vida, hi trobaria major plaer.

Quant als infants, l'escoltar llenguatge literari dit amb la mateixa naturalitat del llenguatge viu els ajudaria eficaçment a la formació del propi llenguatge. Ara els llibres d'aigualida literatura que els són destinats, com que els han de desxifrar ells tot sols, són escrits en un llenguatge simplificat, d'infantil simulació, que no posseeix la bellesa ni la força del llenguatge de la vida corrent. Però un text al qual un adult ensinistrat donarà el to i l'expressió, pot ésser per a ells una lliçò fàcilment assimilable. És significatiu l'embadaliment dels infants davant una persona que parla bé, que s'expressa amb èmfasi, amb calor, que articula amb ressonància.

Jo he tingut ocasió de llegir llibres corrents a un auditori barrejat d'infants d'edats diverses, a tots els quals el text, si els era assequible per la matèria i per la forma, ha resultat prou interessant. Aquesta amplitud d'interès pot facilitar la formació dels "Cercles de Lectura" escolars de què parlava abans, puix que farà possible que els integrin nois o noies d'edats variades, potser tota l'escola en pes.

Un resultat notable que s'obté llegint en veu alta llibres a infants i fent-los-els llegir a l'ensems visualment, és una atenció absoluta per part d'ells; el problema de la disciplina externa, si la lectura interessa, desapareix per complet. La redoblada potència assolida amb la fusió de les impressions visuals i auditives, derivades d'un mateix objecte d'enfocament, produeix una concentració mental tan absorbent com a l'escola no s'obté de cap altra manera. L'actitud passiva de l'escoltar es combina i complementa divinament amb l'actitud activa del llegir. La substància literària, ben interpretada pel qui llegeix, deu colpir els infants de tal manera que a vegades, en passatges que requereixen energia, els he vist aixecar els ulls del llibre i mirar-me a mi com per assegurar-se que el que sentien no ho deia jo pel meu compte, emportat per un impuls d'ira. Que realment van seguint amb els ulls la lletra impresa he pogut comprovar-ho si alguna vegada, caigut en momentània distracció, he llegit una paraula per altra, que amatents m'han esmenat.

Em fa l'efecte que la tasca de l'escola podria intensificar-se i alhora suavitzar-se considerablement prodigant les lectures que dic, en relació amb les diferents assignatures. Existeix un nombre no escàs de recursos didàctics (d'un dels quals un dia parlaré amb deteniment), per a obtenir que les paraules llegides bo i escoltant-les facin quelcom més que lliscar pels ulls i travessar les orelles. Hi ha els resums, prou coneguts i emprats, hi ha la resposta a preguntes (oralment i per escrit), i hi ha la redacció segons syllabus. Les hores d'estudi individual, silenciós, amb el llibre davant els ulls, tan nombroses com antipàtiques en la segona ensenyança, podrien ésser avantatjosament substituïdes per sessions de lectura collectiva. En aquest cas la lectura d'un mateix text (el de la lliçó), prèviament explicat i entès, es repetiria bé de vegades, fins a quedar materialment incrustat en la cèl·lula nerviosa; resultat que difícilment s'obté amb la lectura silent, d'impressions poc enèrgiques i apagades. No d'altra manera hom realitza amb èxit la memorització de poesies. En cas semblant cal afegir un complement d'exercici, que consisteix a fer passar els lectors visuals a la lectura articulada mitjançant la recitació en veu baixa, i sempre tots junts, del text repetidament llegit i escoltat, quan ja no ofereix cap dificultat de lectura i de comprensió.

A l'escola oblidem massa les vies de la naturalesa i els costums inveterats i inconscients de la societat. Quan l'infantó comença a parlar s'ha passat molts mesos sentint parlar exclusivament als qui el volten, adults o infants també. Les paraules que tracta d'usar, per imitació, li són ben conegudes, fonèticament i ideològicament. L'escola s'hauria de preocupar més del que ho fa de familiaritzar l'infant amb un extens vocabulari mitjançant la doble i simultània entrada dels mots per l'ull i per l'orella; i repetint la doble lectura d'un text fins al sadollament en dies consecutius. És realment absurd que sota el lema del silenci estèril, a base de mutismes inhibidors, només amb preceptes fugissers, vulguem inculcar un atenyement de caràcter sonor, d'indole muscular, com és el llenguatge normal. Solament parlant i sentint parlar

abundosament desenrotllarà l'infant el propi llenguatge amb amplitud i sense violència. L'escola té encara per resoldre el problema tan viu de la xerramenta dels infants, de llur impuls imperiós vers l'enraonament, que en va es pretén d'ofegar amb prohibicions i càstigs; problema que és en el fons el de la formació del llenguatge mitjançant el seu ús social inconscient per la utilització natural de la paraula dita en la comunicació dels propis pensaments.

Jo que no sóc ja cap noi, sinó un home fet, he pogut observar recentment en mi mateix com em pervenia major facilitat d'expressió verbal a mesura que anava emprant en les meves lliçons el procediment de la lectura recitada. Estic segur que si hagués pogut gaudir dels avantatges d'aquest mètode d'ençà de la meva infantesa, avui tindria les idees més clares i precises i disposaria, per a expressar-les, d'un comandament més rigorós de la paraula parlada i escrita.

L'aprenement del llenguatge, la possessió justa de la nostra llengua vernacla, és per a nosaltres catalans un problema viu que es troba finalment en primer pla en les nostres escoles. Tots els esforços que fem per donar-li adequada solució, seran pocs. A les lloables temptatives de competents companys meus que suara han estat revelades, voldria que s'hi poguessin afegir les d'un crescut nombre de mestres que es sentissin estimulats a emprendre-les després de la lectura d'aquest article.

ELADI HOMS

L'ENSENYAMENT DEL CATALÀ

ORTOGRAFIA. - ÚS DEL GUIONET

e) MOTS COMPOSTOS

5. Les combinacions de mots que tenen la força d'un sol mot (substantiu, adjectiu, &), són escrites, adés, com si fossin un mot simple, ço és, sense establir cap separació entre llurs elements components *(capgirar)*, adés deixant llurs components completament separats l'un de l'altre *(argent viu)*. D'una manera general, d'aquests dos procediments d'escriptura dels *mots compostos*, el primer és l'adoptat per als compostos sintètics *(portamonedes, lligabosc, camacurt, carafaixat, capficar, carvendre;* així com els compostos el primer elements dels quals és una partícula: *contradir, sobreeixir, malagradós, besavi)*, i el segon, per als compostos paratètics *(cap gros, porc senglar, mestre de cases, blat de moro, cirera d'arboç)*, posat que entre llurs components no s'hagi operat una soldadura com, per exemple, en *aiguardent, vinagre* o *parenostre* (pl. *parenostres)*.

Hi ha, encara, un tercer procediment d'escriptura dels mots compostos consistent a intercalar un guionet entre llurs elements components (Cp. en francès *cerf-volant, eau-de-vie)*, el qual és avui correntment usat pels escriptors catalans, sia per marcar gràficament l'existència d'un compost paratètic sense haver de recórrer a la fusió completa de llurs components *(cap-gros, mal-de-cap)* sia per isolar els components d'un compost sintètic a fi de retre'n la composició més aparent, facilitar-ne la lectura, la comprensió, &. *(barba-ros, cor-dur)*, sia en fi per prefixar certs mots, com *pseudo, vice, sots, & (pseudo-apòstol, vice-president, sots-diaca)*.

No estant fixat l'ús del guionet en els mots compostos, ha calgut sovint, en redactar el Diccionari Ortogràfic, escollir entre les dues o les tres grafies habituals d'un mateix mot (*blat de moro, blat-de-moro, blatdemoro*), i el resultat d'aquest treball de selecció ha estat l'admissió del guionet en un cert nombre de mots on el seu ús sembla oferir avantatges incontestables, sense cap pretensió, però, de deixar resolta d'una manera satisfactòria la qüestió delicadíssima de l'ortografia dels mots compostos (en els paratètics, per exemple, potser caldrà sempre deixar un cert grau de llibertat a l'escriptor, el guionet podent-hi ésser equiparat a un signe de puntuació).

Heus ací els mots compostos que apareixen escrits amb guionet en el present Diccionari:

I. Els compostos d'un imperatiu i un substantiu quan el primer element acaba en vocal i el segon comença en *r, s* o *x*: *buscaraons, cerca-renous, cerca-renyines, esca-*

nya-rals, escorxa-ròsses, estaca-rossí, guarda-rodes, penja-robes, salta-regla, agafasants, torca-raor, agafa-sous, esclata-sangs, estronca-sang, gira-sol, para-sol, pica-soques, punxa-sàrries, roda-soques, toca-son, escura-xemeneies.

[Però (sense guionet): *adobacadires, afaitapobres, afartapobles, afonacases, alçacoll, apagallums, arrencaqueixals, avalotapobles, besamans, bufaforats, buidabosses, buscagatoses, caçamosques, cagadubtes, cercabregues, cirabotes, cobrellit, colgafocs, comptagotes, dragapà, eixugamà, enganyabadocs, engreixaporcs, enterramorts, escalfallits, escanyapobres, esclafaterrossos, escombracarrers, escorreplats, escuradents, esgarriacries, espantamosques, espiadimonis, espolsabutxaques, estanyapaelles, estellallenya, estiracordetes, estrenyecaps, guardapols, llepafils, lligabosc, mastegaparaules, menjamiques, papaorelles, parallamps, passavetes, pesacartes, picaplets, pixallits, ploramiques, portabugia, pregadéu, rentamans, rodamon, rosegaaltars, saltataulells, segabosses, somniatruites, tallaplomes, tapabruts, tastaolletes, tirabuixó, tocaboires, torcacoltells, tornaveu, trempaplomes, trencacaps, ventafocs.*]

II. Els compostos d'un substantiu i un adjectiu o participi (tipus: *camacurt, carafaixat*) quan el primer element acaba en vocal i el segon comença en *r, s* o *x*: *barbaros, cara-rodó, barra-sec, cama-sec; bocarugat, penya-segat; anca-rossegant.* Així mateix: *mà-llarg, pèl-ras, pèl-blanc, cordur, cor-robat.*

[*Però* (sense guionet): *alabaix, barbablanc, bocafluix, cabellblanc, camacurt, capbaix, carabrut, cellajunt, cuallarg, galtaplè, garracurt, llavigròs, panxabuit, peugròs, ullblau; aireferit, alatrencat, bocabadat, carafaixat, claupassat, esmaperdut, garrativat, gelcuit, llavifès, lletraferit, palplantat, primmirat, solcuit, camalluent, casatinent, missacantant.*

Cp. (també sense guionet) els verbs el primer element dels quals és un substantiu: *capgirar, colltòrcer, corfondre's, corprendre, alabatre, camatrencar, capalçar, capficar, cornuar-se, pelltrencar-se, pernabatre, peucalcigar, tallgirar, ullprendre,* &. (i llurs derivats *capficall, capgirell, cornuament, ullprenedor,* &.). Així mateix els verbs el primer element dels quals és un adjectiu: *carcomprar, carvendre, primfilar, viltenir,* &.]

III. Els compostos de dos adjectius del tipus *històrico-arqueològic.* Ex.: *físico-matemàtic, plano-convexa, còncavo-convexa,* així com *anglo-saxó, hispano-americà, greco-llatí, serbo-croata,* &. També *sord-mut.*

[Però (sense guionet): *coxofemoral, fibrovascular, gastrointestinal, labiodental, linguopapal, electromagnètic, mineromedicinal, jocoseriós, anterolateral, posteroexterior,* &.]

IV. Els compostos amb els prefixos *pseudo* (Ex. *pseudo-apòstol, pseudo-derivat*), *sots* (Ex.: *sots-diaca, sots-inspector*), *vice* (Ex.: *vice-president, vice-rector*); *ex* en casos com *ex-president, ex-rector,* així com en *ex-libris, ex-vot;* i així mateix *no-res* substantiu, *quasi-contracte, pre-romà, pre-rafaelita, pre-santificat, pro-sector, pro-sillogisme;*

després-ahir, després-demà;

poca-pena, poca-roba, poca-solta, poca-vergonya.

V. *cap-i-cua, plats-i-olles, vetes-i-fils, vint-i-ú, vint-i-dos,* &.;

corre-cuita, mata-degolla, suca-mulla;

nord-est, nord-oest, sud-est, sud-oest;

adéu-siau.

VI. *bum-bum, gara-gara, gori-gori, lerileri, poti-poti, rau-rau, nyeu-nyeu, nyicnyic, rum-rum, zub-zub* i anàlegs;

baliga-balaga, banzim-banzam, cric-crac, nyic-nyac, trip-trap, tarit-tarot, zig-zag i anàlegs;

cloc-piu, cori-mori, talla-tallera.

POMPEU FABRA

NOTA. — Amb la present lliçó queda clos el curset d'ortografia catalana que ha vingut donant en aquestes planes el nostre eminent collaborador senyor Pompeu Fabra. Un vinent curset tindrà per matèria la morfologia. Abans de començar-lo, però, el senyor Fabra ens ha aconsellat de publicar la resta dels exercicis d'aplicació de les normes ortogràfiques que iniciàrem amb els accents. Fent-ho així, afirmarem més els resultats d'aquesta campanya ortogràfica entre els mestres i els facilitarem l'ensenyament del català en les escoles del seu govern.

Desitjosos que els nostres exercicis ortogràfics tinguin una utilitat màxima per als mestres catalans, ens permetem pregarlos que ens comuniquin, en lletra particular, els resultats que obtingueren amb els seus alumnes en fer servir els publicats; i que afegeixin les observacions que el seu bon criteri els suggereixi en vistes a millorar el mètode pedagògic general emprat.

VIDA ESCOLAR

CONSCIÈNCIA INFANTIL AFEIXUGADA

(NOTES DEL MEU DIARI ÍNTIM)

14 octubre 1931. — No fa encara cinc minuts que hem entrat a classe. Tot just emplaçats els alumnes, un infantó fuig del seu lloc, i amb grans mostres de desconsol se'n va cap a la porta. Constatem amb sorpresa que és un petit deixeble que ahir va començar la seva vida escolar. No té encara sis anys, i quan l'acompanyà la seva mare, va cridar fortament la nostra atenció la bondat que traspua dels seus ulls i del rictus serè de la seva boca: sembla talment que tingui el seu esperit tan replè de bonhomia, que aquesta li vessi i s'escampi per les nines dels seus ulls i per entre el plec dels llavis. Té nens amics que vénen a l'escola, i aquests (segons ens digué la seva mare), l'han *engrescat* per tal que hi vingués.

Si *engrescat* estava ahir, ¿quin serà el motiu de l'angoixa que avui mostra?

Mentre amb poca traça lluita ardit per obrir la porta, tasca difícil per ell, que té les mans febles i no gens ensinistrades, ens hi atansem. No amb la forma descomposta del qui empaita un presoner que s'escapa, sinó serenament i calmosa, per tal d'inspirar-li confiança de primer antuvi. I sense que la seva maneta deixi la porta, ens diu, entre llàgrimes i sanglots, que vol anar amb la seva mare. No ens dóna temps a fer-li la més lleugera pregunta, i seguit, ens avança que ell ja vol venir a l'escola; que després ja tornarà; però que ara vol anar a veure la seva mare.

— I, per què? (indaguem).

— Perquè vull dir-li una cosa. Perquè tinc *sentiment*...

Aquest mot, *sentiment*, en boca d'un infant que no té gaire més de cinc anys, i que el pronuncia a empentes, trencat per sanglots i mig ofegat per les llàgrimes que el neguen, ens ha arribat al fons de l'ànima.

Després, ens confessa que el motiu d'aquest *sentiment* és perquè... ha plorat abans de sortir de casa (¡ !). Vol dir a la seva mare que ja no hi tornarà mes...

Ens representem l'escena (tan repetida), ocorreguda a casa del nen abans de la seva partida cap a l'escola, i ens corprèn el sofriment moral amb què ha hagut de lluitar l'infantó i pel rosec que ha aguantat fins ara i que ha acabat per defallir-li l'esperit. Posem afectuosament la nostra dreta damunt el seu front, i amb l'esquerra li obrim de bat a bat la porta; aquella porta els batents de la qual tenien enclòs cruelment el seu cor d'àngel.

* * *

Poc després tornava l'infant, assossegat, amb la satisfacció pintada als ulls i amb una rialla de content dibuixada en els seus llavis. En veure'l ocupar novament la seva taula, aquella mateixa tauleta que encara apareixia esmaltada amb les gotes de cristall de les seves llàgrimes, ningú no hauria dit la batalla que feia pocs moments s'havia lliurat en el seu esperit infantívol. Com després de la tempesta d'estiu brilla el sol més clar i més ardent un cop esvaïda la nuvolada, així refulgia l'ànima pura de l'infant, retratada en la seva cara.

* * *

Més tard hem sabut la veritat del cas: Quan al matí havia arribat l'hora de deixar el tebi afecte de la mare, per canviar-lo amb l'ambient de l'escola, sempre més fred, malgrat els esforços que faci el mestre, l'infant havia sentit feble l'esperit, i trencant el plor, s'havia aferrat a la seva mare. Aquesta, seriosa, l'havia renyat fort, tirant-li en cara que el dia abans l'hagués fet venir a acompanyar-lo a l'escola, si és que no tenia ganes d'anar-hi, i el pobre nen, fent un esforç, havia vingut, portant clavada al cor l'espina dolorosa d'aquell enuig que, sense raó, comprenia ell, havia donat a la seva mare.

Per això el seu neguit, i per això la seva angoixa.

* * *

¿Qui podrà esbrinar mai les lluites èpiques que es desfan dins l'ànima tendra d'un infant? ¿Qui podrà capir els efectes

íntims que fan estremir amb violència les fibres del seu cor? ¿Qui podrà relacionar a fons la vida interna amb la vida externa d'aquests *petits* éssers, que tan *grans* poden esdevenir?

Oh, Mestre! Quin tacte més gran ha de presidir qualsevulla actuació teva, per molt *petita* que sigui!

M. SUÑER GARROTE

Director de l'Escola Graduada de Puigcerdà (Girona).

GRÀFIQUES COL·LECTIVES

Els idearis socials del nostre temps han fet vives les idees de sindicació, col·lectivisme, cooperació, col·laboració, etc. És a dir, tots aquells conceptes que enclouen noció d'activitat mancomunada.

L'escola no pot quedar al marge de la vibració de l'època, ni menys deixar que els corrents socials s'enduguin l'infant vers un aiguabarreig d'idees en el qual trigui a sedimentar-se, o no es sedimenti mai, el concepte que cal tenir que sols per la responsabilitat de l'esforç individual finalment es reïx en l'obra col·lectiva.

Amb la fi que al nostre grup arribin els batecs d'aquesta concepció col·lectivista del treball humà, i els nostres alumnes hi adquireixin la fortitud psíquica necessària per no refusar en cap moment la prestació personal que deuen a l'obra comú, és pel que assagem procediments de comprobació de l'esforç individual.

Les gràfiques col·lectives són un d'aquests procediments.

No les emprem per primera vegada: les havíem ja assajat en la nostra Escola unitària, enyorada i volguda malgrat l'ambient pedagògic en què ara ens movem. El resultat obtingut allà i la relació que nosaltres els trobem amb l'esperit del temps ens ha fet pensar en tornar-les a implantar.

El mecanisme és d'una gran simplicitat; que no resulta, però, exent de feina.

Detallem-lo:

a) La mestra valora l'esforç de treball i el concreta en una puntuació numèrica que anota en uns impresos per cada grup d'assignatures i al costat del nom de cada alumna.

Cognoms	Ciències naturals	Llenguatge	Càlcul i formes, etc.
	Dates	Dates	Dates

Cal aclarir que nosaltres entenem per esforç de treball el conjunt d'atenció, observació personal, esperit de recerca, aportació com a resultat d'aquest, etc.

b) Cada deixebla porta un quadern — sense altra especialitat que ésser fet (de vegades se'l fan elles mateixes) amb paper quadriculat, a fi de plaçar millor les notes — on trasllada la qualificació merescuda, segons criteri de la mestra, sovint discutit i rectificat, o ratificat, segons raons. Exemples:

Dia.....

	Qualificacions
Matí	
Ciències físico-químiques	3
Càlcul i formes	4
Jardineria	2
Ciències de la llar	2
Tarda	
Realitzacions.	4

c) Setmanalment mestra i deixebles bus-

quen, respectivament, el promig de les qualificacions obtingudes i comproven llur igualtat.

d) La classe de càlcul de dissabte al matí és destinada a extreure del promig d'esforç individual el promig collectiu. Amb aquest resultat es plasma així la gràfica:

Mes ..... *de* .....

VALORACIÓ

	1	1.5	2	2.5	3	3.5	4	
1.ª setmana	—	—	—					
2.ª setmana	—	—	—	—	—			
3.ª setmana	—	—						
4.ª setmana	—	—	—	—	—	—	—	

e) En acabar el mes un altre promig dóna la gràfica definitiva representada així:

	1	1.5	2	3.5	3	3.5	4
Esforç total	—	—	—				

Sota d'aquesta gràfica, collocada en lloc visible de l'aula, s'hi posa una relació de les collaboradores agrupades segons l'esforç realitzat.

Aula "Isabel de Villena" - 4.art grau

Relació del treball col·lectiu realitzat durant el mes ....

Cooperacions	Bona	Mitjana	Deficient
Cognoms . .			

Fan aquestes relacions les mateixes deixebles del grau, en comunitat i tenint en compte les dades referents als promigs individuals.

Si se'ns demanés de fer la defensa d'aquestes gràfiques, nosaltres diríem:

En l'ordre personal:

1. Les creiem control de la feina que realitza el deixeble i de la qual ell n'adquireix consciència per la valoració que se li concedeix.

2. Amb elles la personalitat queda acusada en quant se li dóna una valor de collaboració, tant més enlairada com més esforç realitza.

3. Allunya el perill del personalisme perquè l'obra individual queda condicionada a la collectiva.

4. Són estímul del caràcter perquè obliguen l'esperit a superar-se en l'acció.

En l'ordre pedagògic:

1. Garanteixen en molt l'assistència escolar. Un mancament en la classe significa un descens en la gràfica, mal vist pels companys que en fan retret al qui n'és causa.

2. Els càlculs a què donen lloc tenen valor de cosa viscuda. Són operacions amb ànima palpitant aliena del tot a l'esmortuïment d'un problema plantejat imaginativament. És quelcom d'íntim que se sospesa amb l'interès que exigeix l'escola activa.

3. El benefici de *self-control* que redituen a l'infant supera a la pèrdua de temps que pogués significar la seva realització.

4. Són per l'educació de la voluntat un factor lògic que concreta explícitament el que cal fer per assolir valor subjectiu remarcable.

En l'ordre social:

1. Són una palesa demostració que cal un esforç comú perquè la collectivitat reïxi

i que sols lògicament aquell que hi contribueix amb un màxim pot tenir exigències màximes.

Amb això està dit tot pel que fa referència al seu aspecte social. En aquests temps nostres en els quals pocs parlen de *deures* i tothom de *drets* no pot menysprear l'escola mitjans com aquest, simplíssim si es vol, però que amb eloqüència numèrica tan clarament diu als deixebles que la igualtat dels homes no pot néixer més que de la igualtat del treball que realitzin.

MARIA BALDÓ DE TORRES
Directora del Grup Escolar "La Farigola"

L L I B R E S

Vol de nuit, per *Antoine de Saint-Exuperi.* Edicions de la Nouvelle Revue Française, 1931.

La literatura que hom anomena estimulant té un gravíssim inconvenient. Per regla general li manca l'estímul propi de la literatura heròica. Cert, ja és bo que les coses que es conten siguin heroiques, però perquè una literatura sigui veritablement estimulant, cal que ella mateixa sigui heroica. En altres mots. En matèria de llibres de lectura que persegueixen un fi educatiu, la forma val tant com el contingut. La forma educa per ella mateixa potser amb una intensitat major del que a cop d'ull es podria sospitar. Uns llibres estimulants que no tinguin valor literari intrínsec, produeixen una ficció educativa. Remouen la imaginació d'una manera passatgera quan no nociva; però no deixen llevat, no es filtren al subsconscient amb aquella força que asseguri la saó per tots els anys a venir. Nosaltres trobem perfectament explicable que els grecs s'eduquessin a base de la Iliada i l'Odissea, és a dir, ens sembla perfectament lògic que a base de la Iliada i l'Odissea es formés un poble com no n'hi ha hagut cap més en el món, i no trobem que aquest miracle es pugui produir a base únicament de Juli Verne, posem per cas, i molt menys dels seus infeliços imitadors. Això és el que manca a les nostres joventuts; els manca veritable literatura heroica i els sobra, en canvi, molta pastura d'herbam va i insuls.

Trobem per això justificat que hi hagi hagut qui per subvenir la pobresa de matèria educativa en la literatura estrictament pedagògica, s'hagi arriscat a preconitzar que s'obrís l'armari dels grans autors o simplement dels autors usuals que ningú considera pedagògics i cerqués en les paraules que diu i escolta tothom el que la pedagogia no dóna. Seguint aquest rastre nosaltres hem cregut descobrir en l'obra que encapçala les ratlles presents, un dels llibres més educatius i potser més pedagògics que hàgim llegit de molt de temps ençà, precisament perquè s'arrenglera entre les que anomenem obres heroiques, no sols pel contingut, sinó per l'esperit literari que li dóna vida.

El tema, com es pot endevinar, cau en l'ordre d'activitats humanes que d'una manera més profunda i generosa pot revifar la flor emmusteïda de l'heroisme i donar, per tant, un nou dring a la grandesa moral de la vida. Volem dir l'aviació. Però no és l'aviació de joguina que es complau a planejar com els ocells per pur divertiment i fins en les aventures tràgiques, sembla que serveixi tant sols per a matar l'avorriment del viure. És l'aviació conquesta, l'aviació que anomenaríem útil, l'aviació deure, encara que sigui el deure abstracte de dotar els homes d'un vast instrument més de millora i de victòria. En la seva força tràgica aquest llibre no té a penes argument. Una vasta empresa d'aviació de Buenos-Aires, per no perdre en el transport de dia el que els expressos i vapors avancen a la nit, decideix que els seus grans "raids" de Xile, de la Patagònia, del Brasil, siguin fets de nit i no de dia. Tot consisteix en això: en la implantació d'aquests vols de nit vencent els perills enormes que comporten i creant els herois que els han de dominar. I al voltant d'aquesta temptativa, es produeix una esgarrifor de grandesa èpica que l'autor sap transmetre d'una manera magistral. El tema és tan senzill com la còlera d'Aquiles a la Iliada i els personatges són tan destacats i singulars com els del gran poema.

Nosaltres només hi trobem potser algun besllum del preciosisme decadent de la literatura francesa d'avui, algun petit tret de maquillatge en els herois que l'autor presenta, aquest maquillatge de cine que sembla que s'enganxi pertot.

Però en la sobrietat i austeritat del llibre, es salva d'una manera insuperable el personatge central de l'obra, Rivière, director i impulsor vivent de l'empresa, creador dels vols de nit, i infantador dels herois que els han d'executar.

Rivière és un veritable tipus de director d'homes i per tant esdevé un veritable educador. A part del que l'obra tingui d'estimulant per als infants, *Vol de nuit,* amb el seu Rivière magnífic, val per al mestre com un bon tractat de pedagogia, de la millor i més sana pedagogia. Creiem que els mestres farien un gran bé de portar de la manera que es pogués aquesta obra a l'escola, segurs que ells tant com els infants hi trobarien un veritable guany. C.

Lliçons de Gramàtica Catalana. Per *Emili Vallès.* Segona edició. Llibreria Sintes, Barcelona, 1931.

L'autor d'aquesta obreta didàctica ve dedicat des de fa molts anys a l'estudi dels problemes de la gramàtica catalana i a l'ensenyament de les regles per les quals es regeix. Aquest llibre, la primera edició del qual fou publicada l'any 1915, és fruit de la seva experiència de mestre. És clar i precís i, per tant, fàcilment entenedor, àdhuc pel qui està poc avesat a estudis gramaticals. Aquesta qualitat el fa utilitzable no sols pels mestres sinó també pels deixebles, especialment pels adolescents i els joves, i en general pot servir com a llibre de consulta de dificultats corrents per als qui, sense posseir una especialització gramatical catalana, s'esforcen a escriure correctament el català.

H.

R E V I S T E S

La dramàtica a l'escola. Per A. S. *Progressive Education,* Washington, gener 1931.

Cal a la dramàtica escolar la nova perspectiva del joc dels infants que és fonamental a l'atansament de l'escola progressiva. L'educació progressiva comença amb els interessos de joc de l'infant — amb la cosa que l'infant normalment vol fer — i basa el seu programa honestament en els desenvolupaments de joc de l'infant. La mestressa progressiva ajuda més que dirigeix la realització dels propòsits de l'infant, i dóna importància al procés més aviat que al resultat obtingut. Ella ha esbrinat que les creixences, les elaboracions educatives, són produccions marginals del joc amb tota l'ànima. A més, l'escola veu en el joc una oportunitat inapreciable d'observar l'infant, de descobrir les seves possibilitats, d'aprendre la manera de proveir un medi ambient sempre més ric, el que entretindrà l'infant més plenament en més joc i millor joc.

Contrasta colpidorament la magror de l'atansament exposat en un estudi recent de la psicologia de les àctivitats de joc: "La vida de joc dels infants constitueix una part significant de llur *activitat de les hores de lleure.*" Encara, molts de llibres de text de psicologia educacional per a mestres ignoren completament aquesta característica bàsica de la vida de l'infant. Els capítols o paràgrafs escadussers dedicats al joc, invariablement estan redactats segons l'assumpció precedent que el joc és un relleu necessari de l'ocupació més seriosa i important del treball, una concessió inevitable a aquesta debilitat dels infants — atenció poc sostinguda. Els qui mantenen aquesta visió del joc voldrien trobar la manera d'*utilitzar-lo,* de dirigir-lo a finalitats educatives. Aquests educadors es malfien fonamentalment de la paraula *joc.* Fa mala olor; sembla connotar el deixar fer a l'infant el que vulgui, l'educació ensucrada, el fer les coses massa fàcils. Els educadors progressius, per tal d'obtenir una atenció amistosa quan exposen llurs anhels, han après d'evitar l'ús del terme. Parlen d'activitats, d'unitats de treball, d'autoexpressió creativa. Aquesta malfiança del joc destorba profundament la propagació dels principis progressius. Contempleu l'adopció a l'engròs d'activitats, unitats de treball, expressió creativa com noves assignatures del vell programa!

La literatura sobre la dramàtica dels infants també reflecteix aquesta confusió referent al joc. En l'exposició de valors, es poden descobrir redactats només lleugerament modernitzats de la teoria de l'excés d'energia de Spencer, de la teoria de la pràctica de Carl Groos — que l'infant mitjançant el joc es prepara per a les exigències de la vida practicant les seves futures funcions — i adaptacions de la teoria de la recapitulació de G. Stanley Hall. La llista imponent de virtuts atribuïdes a la dramàtica, amb tot, indica que els educadors es donen compte de la seva importància fonamental; però ningú que desconfiï del joc en ell mateix pot esperar d'obtenir fruits efectius de la dramàtica dels infants.

Les escoles progressives veuen en la dramàtica activitats tan naturals dels infants com el respirar, i tan necessàries. No poden emprar-la com una matèria d'estudi o una forma d'art a la qual s'ha de subjectar els infants, puix que saben que les més riques possibilitats que poguessin esboçarse per endavant no arribarien ni de molt als resultats reals que els infants poden assolir amb l'ajuda de la mena adequada. Moltes vegades s'ha posat de manifest que les activitats dramàtiques ofereixen una síntesi singularment fruitosa de totes les arts, una integració d'aspectes d'experiència intellectuals, emocionals i físics en una expressió que és a l'ensems intensament personal i amplament social. Sobre la base d'aquestes riques promeses, a vegades es projecten plans entusiàstics d'una escola organitzada al voltant d'un teatre. Però semblants plans solen passar per alt el fet que si aquesta integració no té lloc *dins de l'infant* mateix, i no merament en els esperits dels organitzadors o en els programes i reports escolars, no serà més significant per a la creixença que el mateix nombre d'activitats estudiades com matèries separades.

Succeeix en realitat que la mateixa opulència de possibilitats inherents en la dramàtica presagia perill, puix que com més bàsica és la tendència amb la qual un se les heu, més seriós pot ésser el mal infligit per mal ús. La dramàtica mal dirigida pot realment obligar l'infant a practicar, sota guiatge i pressió, la pitjor mena de trets de personalitat. Examineu les fotografies d'infants en representacions. Observeu la penosa autoconsciència ocultant amb una màscara de fanfarroneria la insinceritat. Enmig de figurins i decoracions teatrals que massa sovint són confeccions d'adult de la mena més literal i poc imaginativa, els tendres cossos estan entercs pel refrenament, adonant-se incòmodament de les imposicions alienes. Aquí no hi ha llibertat, ni realització imaginativa; ni viure real. Aquests infants no són *víkins,* ni grecs ni fades ni artistes de circ; són merament el Joanet i la Isabeleta disfressats i fent comèdia "tan bufons".

Els directors de dramàtica tenen interès a eixamplar les simpaties de l'infant i estendre la seva comprensió amb comandes com "Posa't en el lloc del pastoret. Quin hauria estat el seu ànim? Què hauria fet?" Però si l'infant pel seu propi compte no hagués mai triat el fer de pastoret, si no es sentia íntimament identificat amb les qualitats que aquest caràcter representa per a ell, les seves provatures no poden resultar altra cosa que una pretensió superficial.

Igualment esgarriades són les temptatives recents d'usar la dramàtica com a terapèutica emocional. A un infant tímid se li pot donar el paper de pirata o de capità coratjós a fi d'evocar sentiments d'autoasserció, i inversament, a l'infant massa agressiu se li poden assignar papers secundaris per a fer-li sentir l'adequada relació amb els seus companys. No cal dir que semblants mesures terapèutiques s'assemblen a voler buidar la mar amb una cullera. No estan basades en una coneixença adequada dels motius que mantenen la coducta i la captinença. La mateixa paraula "director" revela que l'èmfasi es troba en un lloc equivocat. Rarament tals directors s'han adonat que les interpretacions dels infants ofereixen una oportunitat única d'aprendre, per part dels directors, una avinentesa d'esbrinar coses importants sobre els infants. És molt poc probable, per exemple, que nois de catorze anys sentin una frisança íntima de representar "Blancaneu i els nans", o que infants de vuit anys siguin responsius emocionalment als amors del "Somni d'una nit estival"; i no obstant, semblants errades sovintegen quan les representacions dels infants són triades pels adults i dirigides per ells.

L'aridesa de la dramàtica dels instituts de segona ensenyança és un testimoni eloqüent d'aquest excés d'importància que es dóna a la direcció externa. Sigui ensenyada com una matèria d'estudi o permesa en els clubs dramàtics, les finalitats són massa

sovint foranes; la importància es dóna a la mecànica de la dicció, als anomenats principis de la bona representació. Les temptatives escadusseres i sense convicció d'evocar la dramàtica creativa, estan condemnades a la migradesa a causa de l'actitud del director que està tan carregada de manca de confiança en les formulacions dels estudiants. Fins que la importància en els instituts no sigui treta de les assignatures i de la mera preparació per a la universitat, de manera que permeti algun grau de consideració de les necessitats i interessos dels estudiants tal com són, no podem esperar gaire vitalitat en cap de les arts en aquest nivell d'edat. El fet que els estudiants d'institut acudeixen a corrua feta als cursos de dramàtica malgrat tota aquesta equivocada direcció, pot revelar molt bé la frisança de llur necessitat més aviat que la realització d'ella.

Hem tingut molt d'èxit amb el joc dramàtic d'infants en els baixos nivells d'edat, perquè hem tingut major confiança en les necessitats de joc de l'infant més jove; és més, ens hem trobat perplexos davant de la seva absorció insistent en el joc. Les no destorbadores tècniques d'investigació, les observacions i els registres que gradualment van desenrotllant-se en els parvularis contenen sanes suggestions per a la investigació del joc dramàtic d'infants de més edat.

La psicologia del joc, que resta encara per escriure, es basarà en tals observacions de primera mà d'infants no amoïnats pels adults que resolen els seus propis propòsits amb tot l'ajut que les mestres cooperadores i un ric medi ambient poden donar. Per a ésser verament fonamental, semblant psicologia del joc deuria de prendre en consideració els estudis etnològics i sociològics del paper del joc en altres cultures, i de les troballes recents del psicoanàlisi, notablement la de Jung, corcernent als processos intuïtius subjectius que donen lloc a l'art.

Les escoles progressives són freqüentment criticades per llur falla a comprovar científicament les proposicions sobre la base de les quals operen. Encara que sigui veritat que les escoles progressives han estat més interessades en la formulació d'aquestes proposicions que en llur comprovació, també s'ha de reconèixer que la mena de "tests" en què pensen la majoria de científics investigadors fallarien en voler mesurar els resultats envers els quals treballen les escoles progressives. Un especialista de matèria podria fàcilment determinar els fets històrics apresos amb una dramatització sobre Colom, per exemple; però cap bateria de "tests" ara existents podria isolar les valors que es desprenen d'una comèdia sobre els miners que escolars de dotze anys desenrotllaren amb la senyoreta Leila V. Stott, o en la representació que la senyoreta Berta Rantz descriu en aquest número. Les noves escoles estan establint valors majors que les que poden ésser indicades per les tècniques pedagògiques científiques de què ara es disposa. Això no les absol, amb tot, de la necessitat de trobar tècniques de recerca en termes de les noves i més amples valors.

NOTICIES BREUS

GENERALITAT DE CATALUNYA

Escola Normal. — *Començament.*—Acabades les proves d'ingrés als cursos de Cultura general, el dia 9 començaren les classes.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Grups Escolars. — *Més mestres.* — A la "Gaceta de Madrid" ha aparegut l'ordre facultant el Patronat Escolar de Barcelona per a nomenar 50 mestres i 50 mestresses dels nous Grups Escolars, la qual cosa permetrà la creació immediata de noves escoles graduades.

Educació musical. — *Concurs.* — El dia 2 de desembre el Butlletí Oficial de la província de Barcelona publicà una convocatòria i bases d'un concurs lliure per a la provisió de quatre places de professors (o professores, indistintament) d'Educació Musical a les Escoles primàries i Grups escolars de la ciutat.

Educació física. — *Concurs.* — El mateix número del Butlletí publica la convocatòria i bases d'un altre concurs anàleg per a la provisió de quatre places de professors d'Educació Física destinats a les mateixes institucions.

Grup Escolar Ramon Llull. — *Conferència Xirau.* — En aquest Grup Escolar va donar la seva anunciada conferència el doctor Joaquim Xirau el dia 6 del mes actual.

Després d'unes paraules del director, senyor Doreste, començà el senyor Xirau parlant de Ramon Llull, del qual digué que era català i cristià. Endinsant-se en aquest darrer concepte, manifestà que el cristianisme porta a la vida dues coses completament desconegudes en el món anterior, que són: esperit i amor, al capdavall una mateixa cosa.

Esperit és tot allò que anomenem vida interior, en concentrar-se en si mateix per contemplar i contemplar-se.

Amor no és allò que Nietzche reprovava al cristianisme: compassió; és l'abundor, la riquesa d'aquesta vida interior que no sabent contenir-se dins d'un mateix, en els límits de l'egoisme, els borra, els anulla i es vessa en simpatia per tots els àmbits dels temps i de l'espai, vers els homes i les coses, i no per voluntat, no amb esforç, sinó naturalment, espontàniament.

Així l'esperit i l'amor de tots els homes selectes de l'Edat Mitjana. Però no és sols cristianisme l'Edat Mitjana. Hi ha un altre element que ve de Grècia i perviu: la ciència, la veritat, la llum, l'ànsia de veritat.

Acabà dient que per Ramon Llull, l'home és home quan projecta el seu esperit vers Déu. Un home, Ramon Llull. Però ple d'humanitat, humà i diví. La seva fórmula: bondat, veritat, bellesa, santedat.

Veritable baptisme d'una escola aquesta conferència. Ja té nom el Grup Escolar Ramon Llull pels mestres, pels nois i per les famílies dels escolars.

El president de la Societat Amics del Grup Escolar Ramon Llull, saludà el conferenciant, el públic i les autoritats, i féu constar la seva confiança en el professorat i el ferm propòsit de la Societat de contribuir amb totes les seves forces al més gran esplendor de l'obra que es realitza en el Grup.

En nom de l'Ajuntament, i per tancar l'acte, pronuncià cordials paraules el regidor senyor Pellicena.

Abans i després de la conferència el públic recorregué les dependències de l'escola : els directors del Grup, senyoreta Rubiés i senyor Doreste, i el professorat reberen moltes i moltes felicitacions per la tasca que realitzen i per l'organització de l'acte celebrat.

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Seminari de Pedagogia. — *"Jardí d'infants".* — Ha donat dues conferències sobre "Der Kindergarten" el metge escolar doctor Manuel Salvat Espasa.

Cursos per als llicenciats i doctors. — El Seminari de Pedagogia de la Universitat, conseqüent amb el criteri que la qualitat del mestre és única i idèntica en tots els graus de l'ensenyament i d'acord amb el Consell de Cultura de la Generalitat, organitza aquest any un curs per als llicenciats i doctors en filosofia i lletres i ciències dedicats a l'ensenyament secundari.

El pla de treball comprendrà: Per als llicenciats i doctors en filosofia i lletres: Metodologia (una lliçó setmanal), a càrrec del doctor Joaquim Xirau; Psicologia infantil (una lliçó setmanal), a càrrec del doctor Emili Mira, i Fisiologia humana (una lliçó setmanal), a càrrec dels doctors August Pi Sunyer i Jesús Bellido.

I per als llicenciats i doctors en ciències: els mateixos cursos, menys el de Fisiologia humana, que serà substituït per un curs de català, a càrrec de les senyoretes Anna Maria Saavedra i Carme Serrallonga.

La matrícula queda oberta a la secretaria de la Facultat de Filosofia i Lletres, de les onze a la una i de les sis a les set de la tarda, fins al dia 15 del corrent.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

Societat Catalana de Ciències Físiques i Matemàtiques. — *Creació.* — Per iniciativa de la Secció de Ciències de l'Institut d'Estudis Catalans, ha estat acordada la creació d'aquesta entitat, la qual tindrà per objecte primordial aplegar tots els homes que al nostre país es dediquen al conreu de les esmentades disciplines científiques, per tal d'estendre llur coneixement entre el nostre poble i aplegar i publicar llurs treballs.

Els iniciadors, que compten ja amb valuoses adhesions, han adreçat la següent crida invitant els científics i tècnics interessats, a ingressar a la nova entitat.

Heus ací el text:

"Sota els auspicis de l'Institut d'Estudis Catalans, hem acordat fundar una Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques

i Matemàtiques un grup d'amics d'aquestes ciències.

A la nostra terra, tant els treballs dels pocs homes que amb tot i la manca de centres d'investigació han conreat la ciència pura com els del nombre més gran d'arquitectes, enginyers, químics i tècnics de tota mena que han conreat la ciència aplicada, degut a llur dispersió no han acollit, ni de bon tros, el fruit que haurien obtingut amb una major collaboració entre els diferents científics. Creiem que la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques pot fer una tasca profitosa estimulant el progrés d'aquestes ciències, estenent llur coneixement entre el nostre poble, i aplegant i publicant els treballs dels qui es dediquin a llur estudi.

Per bé que existeixen diverses associacions que uneixen molts dels nostres tècnics, per llur caràcter professional les unes, per llur naturalesa les altres, cap d'elles no tenia una generalitat que pogués comprendre tota la producció de Catalunya en física, química o matemàtiques. No seria just que no féssim una excepció per a la Societat de Química de Catalunya, la qual ha realitzat en moments ben difícils una tasca noble, establint llaços entre els nostres químics i posant de relleu, amb els seus cursos, conferències i publicacions, les nostres possibilitats científiques.

El nombre, no massa gran, de físics i matemàtics a casa nostra, i la coordinació dels treballs, necessària sota molts aspectes, obliga a una reunió de les activitats més afins per a formar una unitat prou robusta. Veient-ho així, la Societat de Química de Catalunya ha acordat fusionar-se amb la naixent Societat de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques per a formar la base de la seva Secció de Física i Química.

La tasca que cal que faci la Societat no pot, ni de bon tros, ésser obra nostra. Fem una crida, per tant, a tots els qui es dediquen, a Catalunya, a la física, la química o les matemàtiques en qualsevol de llurs aspectes i de llurs aplicacions, i a aquells catalans que en altres terres igualment les conreen, per tal que entrin a la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, i collaborin amb llurs treballs a la major prosperitat espiritual de la nostra terra.

Barcelona, novembre de 1931.

Josep Baltà i Elies, Bonaventura Bassegoda Muster, Josep Estalella, Marian Faura i Sans, Joaquim Febrer, Josep Gassiot Llorenç, Angel Julià, Antoni Munner, Ramon Peypoch, Estanislau Ruiz Ponseti, Josep M.ª Soler Carreres.

Tots aquells que vulguin inscriure's a la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, són pregats de trametre llur adhesió a l'Institut d'Estudis Catalans — on tindrà el seu domicili social, a nom del senyor Josep Gassiot i Llorenç, o bé a qualsevol dels signants del document transcrit.

La Societat estarà dividida en tres seccions:

Primera: Física i química.

Segona: Matemàtiques i enginyeria.

Tercera: Astronomia, meteorologia i geofísica.

Cada soci està adscrit a una sola secció, en la qual tindrà vot; però podrà assistir amb veu a les reunions de les altres seccions.

Les quotes mínimes són dues pessetes mensuals per als socis actius i cinc pessetes mensuals els protectors.

Remarquem que l'art. 3 dels Estatuts de la nova entitat, assenyalen que aquesta emprarà la llengua catalana en tots els seus actes i publicacions.

Cal felicitar els signants del manifest transcrit per llur iniciativa i esperar que aquesta es veurà corresposta per l'èxit.

ALTRES INSTITUCIONS

Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona. — *L'ensenyament agrícola.* — L'Acadèmia celebrà la seva sessió reglamentària d'aquest mes el proppassat dia 16, sota la presidència del senyor marquès de Camps.

En ella, l'acadèmic de número senyor Pere Rossell i Vilar, llegí el treball de torn titulat "Estructuració de l'economia rural", en el qual es palesa la conveniència d'organitzar a Catalunya l'ensenyança i serveis tècnics agro-pecuaris, sota el règim del futur Estatut.

El conferenciant raona els diversos graus d'ensenyament, que han de comprendre des de la senzilla lliçó donada per les càtedres ambulants fins als estudis d'investigació personal. Les escoles han de respondre a les necessitats actuals i futures de la pagesia i els ensenyaments s'han d'ajustar a la importància de les diverses produccions.

L'organització dels serveis tècnics s'ha d'elaborar amb criteri anàleg, de manera

que cada una de les produccions rurals tingui un servei tècnic, que pugui immediatament aconsellar o resoldre les dificultats que es presentin en la pràctica. Caldrà així mateix no negligir tot el que afecta l'organització de la mateixa vida rural, particularment el crèdit, assegurança, cooperatives, estadística, comerç i jurisprudència.

Conferències. — "*Analfabetisme i educació post escolar*". — Aquest fou el tema d'una conferència descabdellada a l'Ateneu Enciclopèdic Popular pel senyor Antoni Caba.

"*La tragèdia de l'infant*". — A l'Ateneu Barceloní ha donat una conferència sobre aquest tema el senyor J. Ferran i Mayoral, la qual forma part del cicle organitzat pel Club Femení i d'Esports.

Primer cicle de la S. A. M. O. — Heus ací el program complet d'aquest primer cicle:

Conferència iaugural: Dissabte, dia 12, a les set de la vetlla. Conferenciant: Doctor Emili Mira, director de l'Institut d'Orientació Professional i professor del Seminari de Pedagogia. Tema: "Pedagogia del caràcter."

Segona conferència: Dissabte, dia 19, a les set de la vetlla. Conferenciant: Margarida Comes, professora de l'Escola Normal de la Generalitat i doctora en Ciències. Tema: "L'ensenyament de les ciències per mitjà de projectes."

Segona conferència: Diumenge, dia 27, a les onze del matí. Conferenciant: Alexandre de Tudela, professor que fou de Pedagogia, de l'Escola Normal de Mestres. Tema: "Només l'acció és la vida."

La conferència inaugural es celebrarà al saló d'actes de l'Escola Normal de Mestres, Rambla de Catalunya, 123. La Comissió d'acció cultural de la S. A. M. O. es complau a invitar a aquestes conferències a tots els cursistes, mestres i simpatitzants en general.

COMARQUES

Esparraguera. — *Escoles noves.* — Han estat inaugurades les noves escoles, amb assistència del President de la Generalitat i el conseller de Cultura.

"BUTLLETI DELS MESTRES"

La tasca del Butlletí dels Mestres. — En la segona represa el Butlletí dels Mestres s'ha vist honorat per interessantíssimes collaboracions dels mestres de Catalunya. D'aquestes collaboracions la qualitat ha tingut potser més importància que la quantitat. Gairebé en totes elles, els mestres han demostrat un esperit de millora i de renovació que honora altament la Pedagogia catalana. Les notes rebudes són assaigs — potser modestíssims — però que tenen tota la riquesa dels assaigs portats honradament i amb veritable esperit de progrés. Sobretot els mestres han sabut explicar amb senzillesa, sense abstraccions petulants, les coses que havien fet i els resultats que havien obtingut. El Butlletí dels Mestres no ha de pretendre potser res més. Ha d'ésser el primer vehicle de comunicació entre els mestres i el mitjà d'estímul més a l'abast de tothom. Ha de reflectir d'una manera fidel l'estat de la Pedagogia catalana d'avui i els anhels que l'orienten. Els articles de volada, els treballs doctrinals, les grans investigacions, necessiten un altre ambient i potser un altre mitjà de difusió.

Ens interessa de remarcar aquestes qüestions perquè els mestres no perdin l'estímul i prenguin el Butlletí com a Revista seva i no deixin d'aportar la seva collaboració sempre que hagin realitzat algun assaig i puguin oferir als companys quelcom de nou que els pugui ésser convenient. La tasca de la redacció del Butlletí mai no tindrà en l'aspecte collectiu un valor tan gran com el que pugui tenir la tasca que realitzin els mateixos mestres.

Per això, en concloure l'any, la Redacció del Butlletí dels Mestres insisteix prop dels seus llegidors demanant que no s'estronqui l'esperit de collaboració que ha tingut tan bon començament.

L'Administració del BUTLLETÍ DELS MESTRES és a Barcelona, Oficines del Consell de Cultura, Bisbe, 6
S'enviarà gratuitament a tots els mestres de Catalunya i Balears que cada any ho sol·licitin per escrit. La subscripció per als no mestres és de 5 pessetes anuals.

Número solt: 25 cèntims

ATENES A. G.—Provença, 157; Barcelona.

BUTLLETÍ DELS MESTRES

BUTLLETI DELS MESTRES

ANY III

Segona època

Publicació quinzenal del Consell de Cultura
de la Generalitat de Catalunya
1931

BUTLLETÍ DELS MESTRES

Index de matèries

Pàgs.

EDITORIALS

Continuïtat (*Redacció*) 1
El nomenament de Mestres, I (*Id.*) . . 17
El nomenament de Mestres, II (*Id.*) . 33
El decret sobre la llengua (*Id.*) . . . 49
La inspecció de primera ensenyança (*Id.*) 65
L'ensenyament del català a l'escola primària (*Id.*) 81
Reformes d'ensenyament (*Id.*) . . . 97
Represa (*Id.*) 113
El noviciat dels Mestres (*Id.*) . . . 129
Una fase nova (*Id.*) 145
L'ensenyament secundari (*Id.*) . . . 161
Llibres nous (*Id.*) 177
Renovació i extravagància (*Id.*) . . . 193
Collaboració (*Id.*) 209

PEDAGOGIA

Funcionament i normes d'actuació del Butlletí dels Mestres (*Redacció*) 2
L'escola pública i els grups escolars, per *Artur Martorell* 18
Filosofia i pedagogia, per *Alexandre Galí* 34
Decret important (*Text*) 36
Els llibres de text, per *Alexandre Galí* 50
L'ensenyament del català, Ortografia, per *Pompeu Fabra*:
Accents 52
Accent diacrític 68
Vocals, a-e 84
Vocals, o-u 99
Consonants, ce-ci-ç 116
Consonants, c-g, d-t 133
Consonants, g-j, ig-tx 150
Consonants, l 167
Consonants vàries 182
Apòstrof i guionet 198
Ús del guionet 213
Repertori d'exemples d'accentuació (*Redacció*) 69, 75, 85
Exercicis escolars d'accentuació (*Redacció*) 87, 100

Pàgs.

La fantasia i l'ensenyament de ciències, per *Francesc Masclans* . . 66
Una concepció del llibre escolar, per *Eladi Homs* 82
Colònies escolars, per *M. Sedó Pasqual* 98
La "rítmica" de Jaques-Dalcroze, per *Joan Llongueres* 114
Textos escolars segons centres naturals d'interès, per *Eladi Homs* . . 130
Problemes de pedagogia funcional, per *Alexandre Galí* 146
Un qüestionari de geografia local, per *Pau Vila* 162
Pedagogs estrangers, Els amics dels infants, Penèlope S. Delta, per *Miquel Bosch i Jover* 164, 196
La crisi religiosa a l'escola, per *Josefa Herrera* 178
L'ensenyament secundari a Catalunya. Normes per a la seva organització establertes pel *Consell de Cultura de la Generalitat* 179
Els estudis de la naturalesa a l'escola, per *Salvador Maluquer* 194
Un altre ús del llibre, per *Eladi Homs* 210

VIDA ESCOLAR

L'ensenyament de l'aritmètica a les escoles elementals, per *Concepció Vandellós* 3
Pràctiques d'escriptura. Un assaig per al millorament de l'escriptura, per *Just Desvern* 6
Els petits oradors, per *Narcís Masó* 20
Per l'ensenyament de la geografia de Catalunya, Llibres de consulta, per *Pau Vila* 37
Enquestes de Butlletí dels Mestres: Organització de Biblioteques Escolars. (*Redacció*) 39
Per *Antoni Bargés* 91
Per *Josep Gras Casasayas* 106
Per *Enric Ejarque* 124
Per *Pere Vergés* 148

Pàgs.

Per *Jordi Rubió* 166
El cor dels infants, per *Josep Gras i Casasayas* 53
Una fira escolar, per *Miquel Deyà* . . 71
Un assaig d'ensenyament de trencats a infants de 7 a 8 anys, per *Concepció Vandellós* 89
Per l'ensenyament de la geografia de Catalunya, Monografies geogràfiques, per *Pau Vila* 103
Un assaig de programa corrent ordenat segons els centres d'interès, per *Esteve Pitarch* 105, 121
El to afectiu en l'ensenyament del llenguatge, per *M.ª de l'Assumpció Martí* 118
Assaig d'escola activa, Prehistòria i història locals, per *Xavier Escoda Vernet* 134
Assaig del mètode de projectes, La neula del blat, per *Josep Cozcolluela* 151, 168
De l'escola activa, Un assaig a l'Escola Nacional, per *Ramon Escudero Torrents* 184
La biblioteca de l'Escola del Mar, per *Pere Vergés* 199
Consciència infantil afeixugada, per *M. Suñer Garrote* 215
Gràfiques collectives, per *Maria Baldó de Torres* 216

LLIBRES

Lectures d'infants, de *Maria de l'Assumpció Pascual,* per *E. Homs* . . 9
Lecturas de Historia de España, de *Claudio Sánchez Albornoz* i *Aurelio Viñas,* per *X.* 9
Les petits Fabre de Portomaggiore, de *S. Lombardo Radice,* per *X.* 10
Psicología genética para Maestros, de *Charles H. Judd,* per *X.* 24
Poco a poco, de *Guido de Andreis,* per *E. Homs* 24
El método Mackinder, de *Margarita Comas,* per *E. H.* 40
College and University Administration, d'*E. E. Lindsay* i *E. O. Holland* 41
The New Generation: The Intimate Problems of Modern Parents and Children, de *V. F. Calverton* i *S. D. Schmalhausen* 41
Systematizing the Work of School Principals, de *Morgan, Evan* i *Cline* 41
Alfred Binet et son œuvre, de *J. L. Bertrand,* per *X.* 41

Pàgs.

L'apprentissage de la lecture par la méthode globale, de *Robert Dottrens i Emile Margairaz,* per *N. M.* . . 92
L'edat d'or, d'*A. Sabater i Mur,* per *E. Homs* 171
La lecture silencieuse, de *Gladys L. Anderson,* per *E. H.* 187
Les tendences actuelles en éducation, de *Marie Fargues,* per *L. H.* . . . 203
Vol de nuit, d'*Antoine de Saint-Exuperi,* per *C.* 218
Lliçons de gramàtica catalana, d'*Emili Vallès,* per *H.* 219
Sillabaris nous, per *J. Pelegrí* . . . 136
El català dels nous textos escolars, per *J. Pelegrí* 154
Relació del fons dels llibres catalans aprofitables per a la tasca de l'escola primària, Llista núm. 1 55
Llista núm. 2 75

REVISTES

Ensenyament de l'Ortografia (*The Schoolmaster and Woman Teacher's Chronicle*) 11
El Dr. Decroly i els tests. (*L'Intermédiare des Educateurs*) 25
La ràdio en les escoles. (*The Elementary School Journal*) 26
Els usos del dictat. (*The Schoolmaster and Woman Teacher's Chronicle*) 42
Les escoles als Estats Units. (*World Federation News.*) 43
Els mots mal pronunciats. (*Journal of Genetic Psychology.*) 44
La valoració de les aptituds per a l'ensenyament. (*The British Journal of Educational Psychology.*) 45
Desenvolupament dels conceptes. (*The British Journal of Educational Psycology.*) 45
L'examen i la prova d'intel·ligència com a base de la predicció de les aptituds dels escolars. (*The British Journal of Educational Psychology.*) 45
La tria de l'ensenyament com a professió. (*The British Journal of Educational Psychology.*) 46
Ensenyament de la lectura. (*The Schoolmaster and Woman Teacher's Chronicle.*) 57
Globalistes i analistes. (*The Elementary School Journal.*) 138
Desvetllament de l'esperit d'observació per l'escutisme. (*L'Enseignement Public.*) 155
Més jocs d'observació. (*L'Enseigne-*

Pàgs.

ment Public.) 173
Jocs de nit. (*L'Enseignement Public.*) 188
Graus en l'observació. (*L'Enseignement Public.*) 205
La dramàtica a l'escola. (*Progressive Education.*) 219

Pàgs.

CRÒNICA

Notícies breus: 12, 27, 46, 59, 77, 93, 110, 126, 140, 157, 174, 189, 206, 221.
Gravat fora del text sobre "Un assaig a l'escola nacional" 184

Index d'Autors

Pàgs.

Baldó de Torres, Maria
Gràfiques collectives 216
Bargés, Antoni
Organització de biblioteques escolars 91
Bosch i Jover, Miquel
Penèlope S. Delta 164, 196
C.
Llibres 218
Consell de Cultura de la Generalitat de Catalunya
L'ensenyament secundari a Catalunya. Normes per a la seva organització 179
Cozcolluela, Josep
La neula del blat 151, 168
Desvern, Just
Pràctiques d'escriptura. Un assaig per al millorament de l'escriptura 6
Deyà, Miquel
Una fira escolar 71
Ejarque, Enric
Organització de bibiloteques escolars 124
Escoda Vernet, Xavier
Prehistòria i història locals . . . 134
Escudero Torrents, Ramon
Un assaig a l'escola nacional . . . 184
Fabra, Pompeu
L'ensenyament del català, Ortografia. Accents 52
Ídem, Accent diacrític 68
Ídem, Vocals, a-e 84
Ídem, Vocals, o-u 99
Ídem, Consonants, ce-ci-ç 116
Ídem, Consonants, c-g i d-t . . . 133
Ídem, Consonants, g-j, h i ig-tx . . 150
Ídem, Consonant, l 167
Ídem, Consonants vàries 182
Ídem, Apòstrof i guionet 198
Ídem, Ús del guionet 213
Galí, Alexandre
Filosofia i pedagogia 34

Pàgs.

Els llibres de text 50
Problemes de pedagogia funcional 146
Gras i Casasayas, Josep
El cor dels infants 53
Organització de biblioteques escolars 106
H., L.
Llibres 203
Herrera, Josefa
La crisi religiosa a l'escola . . . 178
Homs, Eladi
Llibres: 9, 24, 40, 171, 187, 219.
Una concepció del llibre escolar . . 82
Textos escolars segons centres naturals d'interès 130
Un altre ús del llibre 210
Llongueres, Joan
La "rítmica" de Jaques-Dalcroze . 114
Maluquer, Salvador
Els estudis de la naturalesa a l'escola 194
Martí, M.ª de l'Assumpció
El to afectiu en l'ensenyament del llenguatge 118
Martorell, Artur
L'escola pública i els grups escolars 18
Masclans, Francesc
La fantasia i l'ensenyament de ciències 66
Masó, Narcís
Els petits oradors 20
Llibres 92
Ministeri d'Instrucció Pública
Decret sobre la llengua catalana a l'escola 36
Pelegrí, Jeroni
Sil·labaris nous 136
El català dels nous textos escolars . 154
Pitarch, Esteve
Un assaig de programa corrent ordenat segons els centres d'interès 104
Ídem (segona part) 121
Redacció
Editorials: 1, 17, 33, 49, 65, 81, 97, 113, 129, 145, 161, 177, 193, 209.

Pàgs.

Funcionament i normes d'actuació de BUTLLETÍ DELS MESTRES . . . 2
Repertori d'exemples d'accentuació 69,
Ídem 75, 85
Exercicis escolars d'accentuació 87, 100
Revistes: 11, 25, 26, 42, 43, 44, 45, 46, 57, 138, 155, 173, 188, 205, 219.
Organització de biblioteques escolars. 39
Llibres 41
Relació del fons dels llibres catalans aprofitables per a la tasca de l'escola primària, Llista núm. 1 . . 55
Ídem, Llista núm. 2. . . . . .
Rubió, Jordi
Organització de biblioteques escolars 166
Sedó Pascual, M.
Colònies escolars 98
Suñer Garrote, M.
Consciència infantil afeixugada . . 215
Vandellós, Concepció
L'ensenyament de l'aritmètica a les escoles elementals 3
Un assaig d'ensenyament de trencats a infants de 7 a 8 anys 89
Vergés, Pere
Organització de biblioteques escolars 148
La biblioteca de l'Escola del Mar . 199
Vila, Pau
Per l'ensenyament de la geografia de Catalunya. Llibres de consulta . . 37
Ídem. Monografies geogràfiques . . 103
Un qüestionari de geografia local . . 162
X.
Llibres: 9, 10, 41.

Index de Revistes

Pàgs.

(The) British Journal of Educational Psychology 45, 46
(The) Elementary School Journal . 26, 138
(L') Enseignement Public, 155, 173, 188, 205.
(L') Intermédiaire des Educateurs . . 25
Journal of Genetic Psychology . . . 44
Progressive Education 219
(The) Schoolmaster and Woman Teacher's Chronicle 11, 42, 57
World Federation News 43

Relació de números, dates i folis

Núm. 45, 1 d'abril. . . . . 1 a 16
Núm. 46, 13 d'abril. . . . . 17 a 32
Núm. 47, 1 de maig . . . . . 33 a 48
Núm. 48, 15 de maig . . . . . 49 a 64
Núm. 49, 1 de juny . . . . . 65 a 80
Núm. 50, 15 de juny . . . . . 81 a 96
Núm. 51, 1 de juliol . . . . . 97 a 112
Núm. 52, 15 de setembre . . . 113 a 128
Núm. 53, 1 d'octubre . . . . 129 a 144
Núm. 54, 15 d'octubre . . . . 145 a 160
Núm. 55, 1 de novembre . . . 161 a 176
Núm. 56, 15 de novembre . . . 177 a 192
Núm. 57, 1 de desembre . . . 193 a 208
Núm. 58, 15 de desembre . . . 209 a 224